

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI**Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:**

ESAS NO : 2021/158
KARAR NO : 2021/247
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2. maddesine aykırılık nedeniyle aynı Kanun'un Ek 1. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Yusuf SEVİM
Vekili : Av. Levent AY
Davalılar : 1-Bahçelievler Kaymakamlığı 2- Bahçelievler İlçe Emniyet Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Bahçelievler Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 07/01/2019 tarih ve 1489 sayılı kararı ile, davacının sahibi olduğu daireyi günlük kiraya verdiği ancak 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu gereğince herhangi bir bildirim ve kayıt tutmadığından bahisle, davacı adına 1774 sayılı Kanun'un 2. ve Ek 1. maddesi uyarınca 11.885 TL idari para cezası verilmiş, belediye zabıta müdürlüğü görevlileri çağrılarak daire mühürlenmiştir.

2. Davacı vekili, idari para cezasının iptali ile mührün kaldırılması istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ**A. Adli Yargıda**

3. **Bakırköy 4. Sulh Ceza Hâkimliği 25/03/2019 tarihli ve D.İş No.2019/150 sayılı kararı** ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27/8. maddesi uyarınca, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği belirtildiğinden, aynı denetim ve olay sırasında evin mühürlenmesine de karar verildiği ve dava konusu edildiğinden, başvurunun çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

4. Davacı vekili, bu kez, idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. İstanbul 5. İdare Mahkemesince, davanın esası incelenerek, davanın reddine karar verilmesi üzerine davacı vekili istinaf talebinde bulunmuştur.

6. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Onuncu İdare Dava Dairesi 20/10/2020 tarihli ve E.2020/954, K.2020/1601 sayılı kararı ile, 1774 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 1774 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, bu durumda 5326 sayılı Kanun'un 3. ve 27. maddesi uyarınca davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğunu belirterek, davanın reddi yolunda verilen kararın isabetli olmadığı, dava öncesinde aynı konu sebebiyle adli yargı yerince verilmiş ve kesinleşmiş görevsizlik kararı bulunduğundan, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerektiği açıklanarak, davacının istinaf başvurusunun kabulüne, İstanbul 5. İdare Mahkemesinin 31/10/2019 tarihli ve E.2019/976, K.2019/2163 sayılı kararının kaldırılmasına kesin olmak üzere karar vermiştir.

7. **İstanbul 5. İdare Mahkemesi 29/01/2021 tarihli ve E.2021/100 sayılı kararı** ile, 1774 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 1774 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, bu durumda davanın görüm ve çözümünün, 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesininin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmeye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

8. 1774 sayılı Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda sayılan, özel veya resmi, her türlü konaklama, dinlenme bakım ve tedavi tesisleri ve işyerleri ile konularda geçici veya sürekli olarak kalanlar, oturanlar, çalışanlar ve ayrılanlar ile araç kiralayayan gerçek ve tüzel kişilerin kimliklerinin tespiti ve bildirilmesi bu Kanunun hükümlerine göre yapılır.

Askeri konaklama, dinlenme ve kamp tesisleri ile ordu evleri bu Kanunun kapsamı dışındadır."

9. Aynı Kanun'un 2. maddesi şöyledir:

"Otel, motel, han, pansiyon, bekar odaları, günübirlik kiralanılan evler, kamp, kamping, tatil köyü ve benzeri her türlü, özel veya resmi konaklama yerleri ile özel sağlık müesseseleri, dinlenme ve huzur evleri, dini ve hayır kurumlarının sosyal tesislerinin sorumlu işleticileri, bu yerlerde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş- ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak, Devlet İstatistik Enstitüsüne, talebi halinde vermek zorundadırlar."

10. Aynı Kanun'un Ek 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanması sırasında genel kolluk kuvvetlerine ait karakollara, il merkezlerinden de sorgulanabilen bilgisayar terminalleri konulur. Bunun için gerekli giderler İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

(Değişik ikinci fıkra: 31/10/2016-KHK-678/4 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7071/4 md.) Bu Kanunun 2 nci maddesinde sayılan özel veya resmi her türlü konaklama tesisleri tüm kayıtlarını bilgisayarda günü gününe tutmak, genel kolluk kuvvetlerinin bilgisayar terminallerine bağlanarak mevcut bilgi, belge ve kayıtları genel kolluk kuvvetlerine anlık olarak bildirmek zorundadırlar.

(Ek fıkra: 31/10/2016-KHK-678/4 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7071/4 md.) İkinci fıkrada belirtilen genel kolluk kuvvetlerinin terminallerine bağlanmayanlara onbin Türk Lirası, anlık veri göndermeyen veya gerçeğe aykırı kayıt tutanlara beşbin Türk Lirası idari para cezası, mülki idare amirlerince verilir. Bu fiillerin tekrarı halinde işleme ruhsatları iptal edilir. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(Ek fıkra: 31/10/2016-KHK-678/4 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7071/4 md.) Bu Kanunun 2 nci maddesinde sayılan özel veya resmi her türlü konaklama tesisleri, ikinci fıkrada belirtilen genel kolluk kuvvetlerinin terminallerine bağlanmak için gerekli işlemleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde tamamlar.

(Ek fıkra: 31/10/2016-KHK-678/4 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7071/4 md.) Bu maddenin uygulanması ile görevi gereği bu verileri kullanan kamu personelinin denetimine ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenir."

11. Öte yandan, 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 06/12/2006 tarihli, 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

12. Anılan Kanun'un 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu hükmüne bağlanmış; "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından *idari para cezasının iptali istemiyle açılan dava yönünden oluşan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.*

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüldüğü düşünüldü:

15. Dava, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2. maddesine aykırılık nedeniyle aynı Kanun'un Ek 1. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

16. Olayda, görev uyuşmazlığına konu davanın, 1774 sayılı Kanun'da belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmediğinden bahisle verilen idari para cezasının iptaline ilişkin olarak açıldığı, 1774 sayılı Kanun'da davacının işlediği ileri sürülen kabahate ilişkin idari yaptırımların düzenlendiği, ancak bu idari yaptırımlara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

17. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

18. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişte de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

19. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair itikâl hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

20. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemece açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

21. İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde, bu Kanun'un idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtilmiş olduğundan, dava konusu idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 5. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, Bakırköy 4. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 25/03/2019 tarihli ve D.İş.No.2019/150 sayılı görevsizlik kararının idari para cezası ile ilgili kısmının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 5. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, Bakırköy 4. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 25/03/2019 tarihli ve D.İş.No.2019/150 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ *idari para cezası ile ilgili kısmının KALDIRILMASINA,*

03/05/2021 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Şükri
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2021/216
KARAR NO : 2021/250
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 4. ve 27. maddeleri uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Hamit TAN
Davalı : Tarım ve Orman Bakanlığı İğdır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Vekili : Av. İsmail KOYUNCU

I. DAVA KONUSU OLAY

1. İğdir İli Merkez İlçesi Kadıkışlak Köyü sınırları içerisinde 125 ada 5 parsel numaralı mera alanının bir kısmının karpuz ekilmek suretiyle davacı tarafından işgal edildiğinin bildirilmesi üzerine, İğdir Valiliği İl İdare Kurulunun 24/06/2020 tarihli ve 13 sayılı kararıyla, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun uyarınca davacının devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan meraya ekim yapmak suretiyle işgal ve tecavüzde bulunduğu anlaşıldığından, davacının tecavüzünün men edilerek taşınmazın Kadıkışlak Köyü Muhtarlığına teslimine karar verilmiş, İl Mera Komisyonununun 13/08/2020 tarihli ve 2020/15 sayılı kararı ile, 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 4. ve 27. maddeleri uyarınca işgal edilen alanın eski haline getirilmesi için hesaplanan 13.596TL bedelin davacı tarafından ödenmesine karar verilmiş, İğdir Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğünün 20/08/2020 tarih ve ...-2322505 sayılı yazısı ile davacıya bildirilmiştir.

2. Davacı, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. İğdir Sulh Ceza Hâkimliği 29/12/2020 tarihli ve D.İş No.2020/2039 sayılı kararı ile, itiraza konu kararın idarenin tek tarafı hukuki bir işlemi olduğu, ortada idari para cezasını içeren bir işlemin bulunmadığı, 5326 sayılı Kanun'un 27/8. maddesi uyarınca başvurunun çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

4. Davacı, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. Erzurum 3. İdare Mahkemesi 12/03/2021 tarihli ve E.2021/272 sayılı kararı ile, dava konusu işlemin dayanağı 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 4. maddesinde, ".....yapılan veya yapılacak olan masraflar sebebiyet verenlerden tahsil edilir" ifadesinin, davalı idarece idari para cezası niteliğinde olduğu kabul edilerek işlemin tesis edildiği, 4342 sayılı Kanun'da idari cezalarla ilgili davalarda görevli yargı yerini açıkça belli eden bir hükme yer verilmediği ve bu idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı hükmü uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin dikkate alınması gerektiği açıklanarak, dava konusu idari para cezasına karşı açılan davanın görün ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 4342 sayılı Kanun'un "Amaç" başlıklı 1.maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tespiti, tahdidi ile köy veya belediyeye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullanılmalarını, bakım ve ıslahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, kullanılmalarını sürekli olarak denetlenmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır."

7. "Mera, Yaylak ve Kışlakların Hukuki Durumu" başlıklı 4.maddesi şöyledir:

"Mera, yaylak ve kışlakların kullanma hakkı bir veya birden çok köy veya belediyeye aittir. Bu yerler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Komisyonun henüz görevine başlamadığı yerlerde, evvelce çeşitli kanunlar uyarınca yapılmış olan tahsislere ve teessüs etmiş teamüllere göre: mera, yaylak ve kışlakların köy veya belediye halkı tarafından kullanılmasına devam olunur.

Mera, yaylak ve kışlaklar; özel mülkiyete geçirilemez, amacı dışında kullanılamaz, zaman aşımı uygulanamaz, sınırları daraltılamaz. Ancak, kullanım hakkı kiralanabilir. Kiralama ikeleri yönetmelikle belirlenir.

(Değişik dördüncü fıkra: 27/2/2013-6443/1 md.) Amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacı ile yapılan veya yapılacak olan masraflar sebebiyet verenlerden tahsil edilir. Yapılan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar genel bütçeye, yapılacak olan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar ise il müdürlüklerinde hazırlanan ıslah projelerine uygun olarak o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere köy sandığına veya belediye bütçesinde açılacak hesaba getirilmiştir.

Umuma ait çayır ve otlak yerlerinin kullanılmasında ve bunlardan faydalanılmasında mera yaylak ve kışlaklara ilişkin hükümler uygulanır."

8. "Komisyon ve Teknik Ekipler" başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 19/4/2018-7139/37 md.) Mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına yapılır. Bu amaçla valinin görevlendireceği bir vali yardımcısı başkanlığında; Bakanlık il müdürü, Bakanlık il müdürlüğünden konu uzmanı bir ziraat mühendisi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yetkili temsilcisi, Orman Genel Müdürlüğü yetkili temsilcisi, ilgili köy veya mahalle muhtarı, deşferdarlıktan veya bulunamaması halinde vali tarafından görevlendirilecek bir hukukçu, Milli Emlak Müdürlüğünden bir temsilci, Kadastro Müdürlüğünden bir teknik eleman, Ziraat Odası Başkanlığından bir temsilci ve ilgisine göre genel kolluk biriminde görevli bir temsilci olmak üzere on bir kişiden oluşan bir komisyon kurulur.

Komisyonlar valilik onayı ile oluşturulur. Vali yardımcısının bulunmadığı durumlarda komisyona Bakanlık il müdürü veya görevlendireceği konu uzmanı bir ziraat mühendisi başkanlık eder.

Mera, yaylak ve kışlak varlığı ile hayvancılık potansiyeli dikkate alınarak ihtiyaç duyulan il merkezi ve ilçelerde komisyonla bağlı olarak çalışacak ve tespit, ölçme, harita yapma ve yer gösterme çalışmalarını yapmak üzere "Teknik Ekipler" oluşturulur.

(Değişik dördüncü fıkra: 27/5/2004-5178/1 md.) Bu ekipler; Bakanlık il veya ilçe müdürlüğünden bir ziraat mühendisi, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünden bir ziraat mühendisi veya teknik eleman, Kadastro Müdürlüğünden bir teknik eleman, Milli Emlak Müdürlüğünden bir temsilci, orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırı meraları ile ilgili olarak bir orman mühendisi, 22.11.1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununun uygulama alanlarında Tarım Reformu Teşkilatından bir ziraat mühendisi ile meradan yararlanan köy ise köyün muhtarı, belediye ise belediye temsilcisi ile komisyonun teklifi ve valinin onayı ile seçilen iki mahallî bilirkişiden oluşur.

Teknik ekipler ilçelerde kaymakamın, illerde komisyonun teklifi ve valinin onayı ile oluşturulur.

Komisyon ve teknik ekiplerin çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.;"

9. "Mera, Yaylak ve Kışlakların Korunması" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Muhtarlar ve belediye başkanları; mera, yaylak ve kışlakların ve sınır işaretlerinin korunmasından ve ayrıca tahsis amacına göre en iyi şekilde kullanılmasının sağlanmasından sorumludur. Muhtarlar ve belediye başkanları ayrıca, geliştirme projelerinde öngörülen hususların yerine getirilmesinde, kamu görevlilerine yardımcı olmakla görevli ve sorumludurlar.

Bu amaçla ilgili köy ve belediyelerde "Mera Yönetim Birlikleri" kurulur. Mera Yönetim Birliklerinin kuruluş ve çalışma esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.

Muhtarlar ve belediye başkanları, mera, yaylak ve kışlaklara tecavüz olduğu takdirde durumu derhal Bakanlık il veya ilçe müdürlüğüne, il ve ilçe müdürlükleri de valilik veya kaymakamlığa bildirmekle

yükümlüdürler. Bu makamlarca 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi uyarınca gerekli işlemler yapılır.”;

10. “Yükümlülükleri Yerine Getirmeyenler” başlıklı 27. maddesi ise şöyledir:

“26 ncı maddede öngörülen hususlara riayet etmeyen ve yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin mera, yaylak ve kışlaklardan yararlanma hakları, Bakanlık taşra teşkilatının teklifi ve valilik onayı ile en az 7 gün, en çok 30 gün süre ile geçici olarak, aynı fiilin tekrarı halinde ise yararlanma hakkı bir olatma dönemi için iptal edilir.

Yasaklanmış yerlerde hayvanlarını olatmaya devam edenlerle mera, yaylak ve kışlak arazisini sürmek sureti ile tahrip edenler ve izinsiz inşaat yapanlar hakkında, valilik tarafından 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun ile Türk Ceza Kanununun 513 üncü ve devamı maddelerine göre gerekli kanuni işlem yapılır.

Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen fiilleri işleyenleri zamanında duyurmayan muhtar, belediye başkanı gibi bu Kanunun uygulanmasında görev ve sorumluluk verilen kişiler hakkında, genel hükümlere göre işlem yapılır.”

11. Öte yandan; 30/03/2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 06/12/2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır”;

12. Kanun'un “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrası ise şöyledir:

“İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dindenlikten sonra; gereği görüldüğü üzere;

15. Dava, köy merasından, davacı tarafından ekim yapılmak suretiyle, meranın amacı dışında kullanıldığı tespit edilmişken, Mera Kanunu'nun 4. ve 27. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

16. Olayda, davacı tarafından köy merasının ekim yapılmak suretiyle amacı dışında kullanıldığı tespit edilmesi üzerine, İğdir İl Mera Komisyonu tarafından, Mera Kanunu'nun 4. ve 27. maddeleri uyarınca davacı adına 13.596 TL idari para cezası verildiği, davacının da, para cezasının iptali istemiyle dava açtığı, dava konusu işleme dayanak gösterilen 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 4. maddesinde, “ Amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacı ile yapılan veya yapılacak olan masraflar sebebiyet verenlerden tahsil

edilir....." ifadesinin, davalı İdarece idari para cezası niteliğinde olduğu kabul edilerek işlemin tesis edildiği, 4342 sayılı Kanun'da da idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmıştır.

17. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

18. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir mütesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

19. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

20. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

21. İncelenen uyumsuzlukta, öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4342 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde bu Kanun'un, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Erzurum 3. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, İçişleri Bakanlığı Ceza Hâkimliğince verilen 29/12/2020 tarihli ve D.İş No.2020/2039 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzurum 3. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, İçişleri Bakanlığı Ceza Hâkimliğince verilen 29/12/2020 tarihli ve D.İş No.2020/2039 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

03/05/2021 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Şükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Bırol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2021/274
KARAR NO : 2021/303
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: Davacı Şirkete ait ormanlık alanda inşa edilen rüzgar enerji santrali nedeniyle davalı idare tarafından talep edilen ve ihtirazi kayıtlı ödenen ilave ağaçlandırma ve gecikme bedeli ile KDV toplamının davalıdan tahsil istemiyle açılan davanın **İDARİ YARGI YERİNDE** çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : Esinti Enerji Üretim Ticaret ve Sanayi A.Ş
Vekili : Av. Ahmet OKYAY
Davalı : Orman Genel Müdürlüğü
Vekilleri : Av.Havva ŞEKER Av.İşık Hilal SOYLU KURT Av.Gözde Ezgi ERDEN

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, davalı idare tarafından tahakkuk ve tahsil olunan 2.093.846,59 TL ilave ağaçlandırma bedelinin istirdadı istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **İzmir 5. İdare Mahkemesi 21/01/2016 tarihli ve E.2016/34, K.2016/159 sayılı dosyasında** "2577 sayılı *İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1 -a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine*" karar vermiş olup, kararın tenyiz edilmeksizin 25/03/2016 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir;

"...ön izin taahhüt senedini imzalayan davacının, ön izin senedi gereğince ilave ağaçlandırma bedeli ödemeyi kabul ettiği, bu haliyle ilave ağaçlandırma bedeline ilişkin işlemin kamu hukukunu ilgilendiren idari işlem niteliğinde olmadığı, ilave ağaçlandırma bedeli tahsilatından doğan tazminat talepli uyuşmazlığın özel hukuk çerçevesinde adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği..."

3. Davacı vekili bu kez benzer istemle adli yargıda dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Ankara 10. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/09/2020 tarihli ve E.2017/147, K.2020/296 sayılı dosyada** istinaf edilmeksizin 10/02/2021 tarihinde kesinleşen "*Davanın HMK 114/1-b ve 115/2 Maddeleri gereğince yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle dava şartı yokluğundan usulden reddine*" karar vermiştir. Bu kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir;

"...dava konusunu oluşturan ağaçlandırma bedelinin, 6831 sayılı Orman Kanunu ve Orman Kanunu'nun 17/3 ve 18. Maddesinin uygulanma yönetmeliği ve kesin izin taahhüt senedi hükümleri gereğince oluşturulduğu, uyuşmazlık mahkemesinin 28/01/2019 tarihinde ve 2018/751 esas ve 2019/25 sayılı kararı ile "Ormanlık alandan geçen enerji nakil hattı nedeniyle davalı idare tarafından talep edilen ve ihtirazi kayıtlı ödenen ilave ağaçlandırma bedelinin davalıdan tahsili ve buna yönelik işlemlerin iptali istemi ile açılan davaların idari yargı yerinde görülmesi gerektiği " yönünde buna yönelik karar karşısında 2577 sayılı Kanun'un idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde de belirtildiği üzere kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğu..."

5. Davacı vekilinin 11/02/2021 tarihli müracaatı üzerine, oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için Ankara 10. Asliye Hukuk Mahkemesi 02/04/2021 tarihli ve 2017/147 esas sayılı üst yazısıyla dava dosyasını, idari yargı dosyası ile beraber Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 16.maddesi şöyledir:

“(Değişik birinci fıkra: 10/6/2010-5995/19 md.) Devlet ormanları içinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve altyapı tesislerine, fon bedelleri hariç, bedeli alınarak Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilir. Ancak, temdüler dahil ruhsat süresince mütesep haklar korunmak kaydı ile Devlet ormanları sınırları içindeki tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu alanlarda maden aranması ve işletilmesi, Çevre ve Orman Bakanlığının muvafakatine bağlıdır. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin; baraj, gölet, liman ve yol gibi yapılarda dolgu amaçlı kullanacağı her türlü yapı hammaddesi üretimi için yapacağı madencilik faaliyetleri ile zorunlu tesislerinden bedel alınmaz.

Ruhsatname veya imtiyaz almış olanlarla, ruhsatname veya imtiyaz alacaklar, işe başlamadan evvel çalışma sahalarını orman idaresine haber vermeye ve ormana zarar gelebilecek hallerde, orman idaresinin göstereceği tedbirleri almaya ve yapmaya mecburdurlar.

(Ek fıkra: 26/5/2004-5177/34 md.) Madencilik faaliyetlerinin ve faaliyetlerle ilgili her türlü yer, yol, bina ile tesislerin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya özel ormanlarda yapılmak istenmesi halinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu takdirde kullanım bedeli, kullanım süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tespit edilir.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/19 md.) Madencilik faaliyetlerinin sona ermesi neticesinde idareye teslim edilen veya terk edilen doğal yapısı bozulmuş orman alanları rehabilite edilir. Rehabilité maksadı ile bu alanların orman yetiştirilmek üzere inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile doldurulurak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi için büyükşehir mücavir alanlarında büyükşehir belediyelerine, diğer yerlerde ise il ve ilçe belediyelerine bedeli karşılığında izin verilebilir.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/19 md.) Maddenin uygulanması ile ilgili tanım, şekil, şart ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

7. Aynı Kanun'un 17.maddesinin üçüncü fıkrası ise şöyledir:

“Savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atıksu, petrol, doğal gaz, altyapı, katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesislerinin; baraj, gölet, sokak hayvanları bakımevi ve mezarlıkların; Devlete ait sağlık, eğitim, adli hizmet ve spor tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Devletçe yapılan ve/veya işletilenlerden bedel alınmaz. Bu izin süresi kırkkökuz yılı geçemez. Bu alanlarda Devletçe yapılanların dışındaki her türlü bina ve tesislerin izin sona ermesi halinde eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğünün tasarrufuna geçer. Söz konusu tesisler Orman Genel Müdürlüğü veya Çevre ve Orman Bakanlığı ihtiyacında kullanılabilir veya kiraya verilmek suretiyle değerlendirilebilir. İzin amaç ve şartlarına uygun olarak faaliyet gösteren hak sahiplerinin izin süreleri; yer, bina ve tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek yıllık bedelle doksandökuz yıla kadar uzatılabilir. Bu durumda devir işlemleri uzatma süresi sonunda yapılır. Verilen izinler amaç dışında kullanılamaz.”

8. Aynı Kanun'un 18.maddesinde ise şu düzenlemeye yer verilmiştir:

“Devlet ormanlarında; arkeolojik kazı ve restorasyon yapılmasına ve bu alanların kullanımına, tarihi eserlerin restorasyonu ve korunması için gerekli tesislere, odun kömürü, terebentin, katran, sakız gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocakların açılmasına, balık üretmek üzere tesis kurulmasına ve göl, baraj ve deniz yüzeyinde yapılan balık üretimi için karada yapılması mecburi tesislere ve yeraltında depolama alanı kurulmasına Orman Genel Müdürlüğünce bedeli alınarak yirmidökuz yıla kadar izin verilebilir. Bu süre sonunda her türlü bina ve tesis eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğü tasarrufuna geçer ve söz konusu bina ve tesisler Orman Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için kullanılabilir veya kiraya verilmek suretiyle değerlendirilebilir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarına bu madde kapsamında verilen izinlerden bedel alınmaz. Ancak bedelsiz izne konu tesisler de dâhil olmak üzere tesislerin; izin sahibince üçüncü kişilere kiralanması halinde orman sayılan alana isabet eden kira bedelinin yüzde ellisi her yıl Orman Genel Müdürlüğü bütçesine gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına izin sahibi tarafından yatırılır.

Yangın görmüş ormanlarla, gençleştirme ayrılması veya ağaçlandırılan sahalarda birinci fıkradaki faaliyetlere hiçbir surette izin verilemez.”

9. 18/04/2014 tarihli, 28976 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Orman Kanununun 17/3 ve 18 inci Maddelerinin Uygulama Yönetmeliği”nin 3.maddesinde bu Yönetmelikte geçen; “Ağaçlandırma bedeli”nin; İzin verilen alan üzerinden bir defaya mahsus alınan bedeli ifade eder, şeklinde tanımlanmış; “İnceleme ve değerlendirme” başlıklı 7.maddesinde, “(...) (4) Ormanlık alandan verilen izin, müracaat sahibine tebliğ edilir. Tebligat tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde izin sahibinden teminat, bedeller ve onaylı taahhüt senedi alınır. Tebligat tarihinden itibaren üç ay içerisinde bedellerin yatırılmaması, teminatın veya onaylı taahhüt senedinin verilmesi halinde ise saha teslimi yapılmaz, her hangi bir bildirim gerek kalmaksızın izin iptal edilir. İptal işlemi ilgiliye bildirilir. Aynı yerle ilgili yeniden izin talep edilmesi yeni izin talebi olarak değerlendirilir.(...)” “Alınacak bedeller” başlıklı 8.maddesinde; “(1) Verilen ön izinlerde ön izin bedeli, kesin izinlerde ise; /a) Ağaçlandırma bedeli, / b) Arazi izin bedeli, / c) Orküy bedeli, /ç) Erozyon bedeli, / alınır.(...)” “Bedellerin tespiti” başlıklı 9.maddesinde, “(1) Alınacak bedellerden; / a) Ağaçlandırma bedeli; Genel

müdürlükçe. Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından yılın ikinci yarısı için tespit edilen 16 yaşını doldurmuş işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 294 gün/hektar katsayısıyla çarpımı sonucu belirlenen ağaçlandırma birim hektar bedelinin, izin alanı ile çarpımı sonucu,(...)bulunur(...)” “Gecikme zammı” başlıklı 10.maddesinde, “(1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre bedelli olarak verilen izinlerde, zamanında ödenmeyen bedeller için, izinlerin iptaline ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bildirimde gerek kalmaksızın 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde yer alan gecikme zammı oranında faiz uygulanır. Kısmen ödeme yapılması halinde yapılan ödeme öncelikle faize mahsup edilir.(...)” düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan inceleme göre, İdari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarından 15. maddede belirtilen yönetme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargıının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargıının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

12. Dava, davacı Şirkete ait ormanlık alanda inşa edilen rüzgar enerji santrali nedeniyle davalı idare tarafından talep edilen ve ihtirazi kayıtlı ödenen ağaçlandırma bedeli ile gecikme bedelinin; talep edilen ilave ağaçlandırma bedelinin mevcut mevzuatta yer almadığından bahisle; ihtirazi kayıtlı ödenmiş olan ilave ağaçlandırma ve gecikme bedeli ile KDV toplamının davalıdan tahsili istemiyle açılmıştır.

13. Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; dava konusunu oluşturan ağaçlandırma bedelinin, 6831 sayılı Orman Kanunu, Orman Kanunu'nun 17/3. ve 18. maddelerinin Uygulama Yönetmeliği ve Kesin İzin Taahhüt Senedi hükümleri uyarınca oluşturulduğu görülmektedir. Kesin İzin Taahhüt Senedinin sözleşme niteliğinde olup olmadığı hususunu irdelemek gerektiğinde; İdare, özel hukuk kişileri gibi özel hukuk sözleşmeleri yapabildiği gibi; kamusal yetkisinin verdiği üstünlük ve ayrıcalıklara dayanarak konusu, hüküm ve koşulları bakımından özel hukuk sözleşmelerinden farklı olan sözleşmeler de yapabilir. İdare hukuku esaslarına tabi bulunan bu sözleşmeler “*idari sözleşme*” olarak adlandırılırlar. İdarenin, genel ehliyetini kullanarak, sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği gözetilerek gerçekleştirdiği sözleşmelerin tamamen özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerince yapılmasına karşılık, 2577 sayılı Kanun'un idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde belirtildiği üzere, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görünüm ve çözümünde ise, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

14. Bu bağlamda, Devlet Ormanı üzerinde, kişi ve kuruluşlara, koşulları, sınırları Kanun'la ve Devlet organlarının belirlenen kesin izin verilmesi ve bu iznin karşılığında, kesin izin taahhüt senedi verilmesinin zorunlu kılınmasının, bir genel hizmetin yürütülmesi için yapılan ve idari sözleşme niteliği taşıyan bir uygulama olduğu açıktır.

15. Öte yandan, ağaçlandırma bedeline ilişkin işlemin, taahhüt senedi dışında, Kanun ve ilgili Yönetmelikte de dayanağını bulduğu göz önünde alındığında, sadece senet hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan bir uyuşmazlıktan söz etme olanağı da bulunmamaktadır.

16. Bu durumda, idarece tek yanlı olarak, kamu gücüne dayanılarak, 6831 sayılı Orman Kanunu, Orman Kanunu'nun 17/3. ve 18. maddelerinin Uygulama Yönetmeliği ve Kesin İzin Taahhüt Senedi hükümleri kapsamındaki ağaçlandırma/ veya ilave ağaçlandırma bedeli talep edilmesine ilişkin işlemden doğan uyuşmazlığın çözümünde, idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 5. İdare Mahkemesinin 21/01/2016 tarihli ve E.2016/34, K.2016/159 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 5. İdare Mahkemesinin 21/01/2016 tarihli ve E.2016/34, K.2016/159 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

03/05/2021 tarihinde Üyeler Şükrü BOZER ve Birol SONER'in KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Şükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

KARŞI OY

Dava, davacı kuruluşa ait ormanlık alandan geçen enerji nakil hattı nedeniyle davalı idare tarafından talep edilen ve ihtirazi kayıtlı ödenen ağaçlandırma bedeli ile gecikme bedelinin; talep edilen ilave ağaçlandırma bedelinin mevcut mevzuatta yer almadığından bahisle; adli yargı yerinde, ilave ağaçlandırma bedeli borçlarının bulunmadığının tespiti ile ihtirazi kayıtlı ödenmiş olan ilave ağaçlandırma ve gecikme bedeli ile KDV toplamının davalıdan tahsili; idari yargı yerinde ise, bu taleplere ek olarak; davalı idarenin, ilave ağaçlandırma ve ilave ağaçlandırma bedeli gecikme zammına yönelik işlemlerin iptali istemiyle açılmıştır.

Uyuşmazlık, davacı ile davalı kurum ile arasında yapılan kesin izin taahhüt senedi ile Orman Kanunu'nun 17., 18. maddeleri ile uygulama yönetmeliğinin 15., 16., 17., 18.. ve devamı maddeleri gereğince yargı yolu uyuşmazlığı bakımından somut davaya bakmakla görevli yargı mercinin hangisi olduğu noktasında toplanmaktadır.

Davacı ile davalı Orman Genel Müdürlüğü arasında yapılan "Kesin İzin Taahhüt Senedi" başlıklı sözleşme ile davacı tarafa özel hukuk hükümlerine göre enerji nakil hattı hususunda izin verilmiştir. Taraflar arasında düzenlenen sözleşme tarafların serbest iradeleri ile imzalanmış olup, idarenin kamu gücünü kullanarak yapılmış bir işlem yoktur. Bu nedenle sözleşmenin özel hukuk alanında sonuçlar doğurduğunu kabul etmek zorunludur. Taraflar arasında sözleşmenin imzalanması ile birlikte taraflar arasındaki ilişki özel hukuk alanında sonuçlar doğurmaya başlamıştır. Bu itibarla sözleşmenin imzalanmasından sonraki tüm aşamalar ve ihtilaflar özel hukuk alanını ilgilendirmekte olup, dolayısıyla uyuşmazlıkların çözümünde de görevli mahkeme adli yargı mahkemeleridir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle Yüksek Mahkeme Sayın Çoğunluğunun eldeki davaya bakmakla görevli yargı mercinin İdari Yargı olduğu konusundaki görüşüne katılmıyoruz. 03/05/2021

Üye
Şükrü BOZER

Üye
Birol SONER

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2021/282
KARAR NO : 2021/304
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: Irak vatandaşı olup, mülteci sıfatıyla Türkiye'de bulunan davacının ülkesinde geçerli bir evliliğe sahip anne baba üzerine kayıt ettirilen çocuğu ile arasında soybağı kurulması istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Zınah Farah Rahman ALQADHI
Vekili : Av. Hasan TOK
Davalı : Yozgat Valiliği (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü)
Vekili : Av. Hande KALIPCI

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili; müvekkilinin Irak Devleti vatandaşı olup, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yasal yollarla iltica ettiğini, kendi ülkesinde evlilik dışı bir çocuk dünyaya getirdiğini, ancak müvekkilinin ülkesinin kanunlarına göre evlilik dışı çocuk ile anne arasında soybağının kurulması mümkün olmadığından çocuğunun geçerli bir evliliğe sahip anne baba üzerine kayıt ettirildiğini, Türkiye'ye girişten sonra da Yozgat İl Göç İdaresi tarafından mülteci kaydının geldiği ülke ve pasaport kayıtları esas alınarak çocuğu kayıtlardaki gerçek annesi olmayan anne üzerine kayıt edildiğini, bu nedenlerle DNA incelemesi yapılarak, müvekkili ile çocuğu arasında soybağının tespiti ve kurulmasına karar verilmesini talep ederek adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Yozgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, 28/05/2019 tarihli ve E.2018/201, K.2019/397 sayılı dosyada** "Davacı Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olmayıp Irak Vatandaşı olup, talebin ise Şehir Hastanesi tarafından idari bir işlem sonucunda verilen doğuma ilişkin belgenin değiştirilmesi ile göç idaresi kayıtlarında gerekli düzeltmenin yapılması olup nüfus kaydına dayanmamaktadır. Davacının düzeltilmesini talep ettiği husus idari işlem niteliğindedir. Bu nedenle davacı talebinin idari bir görev olduğu gözetilerek dava dilekçesinin görev yönünden reddine" karar vermiş, söz konusu kararın istinaf edilmeksizin 08/09/2020 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır.

3. Davacı vekili bu kez benzer taleple idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Yozgat İdare Mahkemesi, 16/03/2021 tarihli ve E.2020/989 sayılı kararına**, istinaden 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için 13/04/2021 tarihli ve E.2020/989 sayılı üst yazı ile Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmuştur. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 282.maddesinde çocukla anne arasında soybağının doğumla kurulacağı, 284.maddesinde soybağına ilişkin davalarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun uygulanacağı belirtilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde, idari dava türleri; "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilener tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar" olarak tanımlanmış, aynı Yasanın 15/1-a maddesinde, idari yargının görev alanına girmeyip adli yargının görev alanına giren davaların reddedileceği hükmüne bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; davacı tarafından ilk olarak Yozgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E.2018/201 sayısına kayden dava açıldığı, bu davada anılan Mahkemenin 25.08.2019 tarihli ve K:2019/397 sayılı kararıyla uyuşmazlığın idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar verildiği, söz konusu karardan sonra Mahkememizde dava

açıldığı, Mahkememiz 29/06/2020 tarih ve E:2020/710. K:2020/289 sayılı kararı ile Yozgat 1.Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilen kararın kesinleşmemiş olmasından dolayı davanın incelenmeksizin reddine karar verildiği, görevsizlik kararının 08.09.2020 tarihinde kesinleşmesi üzerine de bakılmakta olan davanın açılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin bir arada değerlendirilmesinden, yabancı uyruklu olan davacının, yapılan tespitle çocuğun kendisine ait olduğunun iddiası karşısında çocuğun kendi annesi olarak kaydının düzeltilmesine ilişkin davanın 4721 sayılı Medeni Kanun'un 282 ve 283.maddeleri gereğince adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır."

III. İLGİLİ HUKUK

5. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un "Vatandaşlık esasına göre yetkili hukuk" başlıklı 4/1-a maddesi şöyledir:

"Bu Kanun hükümleri uyarınca yetkili olan hukukun vatandaşlık esasına göre tayin edildiği hâllerde, bu Kanunda aksi öngörülmediğe;

a) Vatansızlar ve mülteciler hakkında yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukuku...

Uygulanır."

6. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun; "Genel olarak soybağının kurulması" başlıklı 282. maddesi: "Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur."

7. "Yetki" başlıklı 283. maddesi: "Soybağına ilişkin davalar taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır."

8. "Yargılama Usulü" başlıklı 284. maddesi: "Soybağına ilişkin davalarda, aşağıdaki kurallar saklı kalmak kaydıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır:

Hâkim maddî olguları re'sen araştırır ve kanıtları serbestçe takdir eder.

Taraflar ve üçüncü kişiler, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlüdürler.

Hükümlerini içermektedir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

9. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında, 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

10. Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüldüğü düşünlüdü:

11. Dava, Irak vatandaşı olup, mülteci olarak Türkiye'de bulunan davacının ülkesinde geçerli bir evliliğe sahip anne baba üzerine kayıt ettirilen çocuğu ile arasında soybağı kurulması istemiyle açılmıştır.

12. Dava dosyaları içeriğine göre, ortada iptale konu olabilecek sonuç doğuran bir idari işlem bulunmadığı, davacının birlikte Türkiye'ye iltica ettiği Yousif Ramadhan Mahdi Alqahtani'nin aslında kendi oğlu olmasına rağmen, evlilik dışı dünyaya geldiği için Irak Kanunları gereği geçerli evliliğe sahip başka kişiler adına kaydedildiğini ileri sürerek, adı geçenin Türk Medeni Kanunu uyarınca kendi çocuğu olduğunun tespitine ve bu suretle aralarında soybağı kurulmasına ilişkin talepte bulunduğu, buna göre uyuşmazlığın görünüş ve çözümünde yukarıda değinilen MÖHUK 4/1-a ve Türk Medeni Kanunu'nun 282., 283. ve 284. maddeleri uyarınca Adli Yargı mahkemelerinin görevli olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

13. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yozgat İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Yozgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 28/05/2019 tarihli ve E.2018/201, K.2019/397 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yozgat İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Yozgat 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 28/05/2019 tarihli ve E.2018/201, K.2019/397 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

03/05/2021 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Şükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Bırol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN